

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VII](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - VI, 18 : De Tantalò](#)

Mythologia, Venise, 1567 - VI, 18 : De Tantalò

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[75\] : De Tantalò](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VI

[Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 18 : De Tantalò](#) est une version augmentée de ce document

---

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 19 : De Tantalè](#) est une transformation de ce document

---

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 18 : De Tantalè](#) est une transformation de ce document

---

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

Exemplaire Munich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ),

Res/4 Ant. 50

Formatin-4

langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination 189v°-191r°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Tantale](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

Mythologiæ

De Tantalo.

Cap. XVIII.

Tantalus etiam, quem apud inferos torqueri modo timore impendentis saxi, modo rerum victui necessarium percuria dixerunt, impurus, & acceptorum beneficiorum immemor fuit. Hunc Eusebius Iouis & Nymphæ Plotæ filium narravit in secundo Evangelicæ præparationis, cum tamen Ioannes Diaconus & Didymus in lib. 2. Odyss. Iouis & Plutus Nymphæ filium fuisse arbitrentur: quem Zetes hist. 10. chil. 5. Pluto quidem matre genitum, ac patre Imolo Lydiæ rege scribit. Lucianus in dialogo de Dipladibus, Aethonis filium illum fuisse censuit, ut testantur hæc carmina;

*Εὐκλειῆς καλεῖται ἴσως καὶ τάνταλος ἄλλοις ὕμνοις
καὶ τὰν νυμφῶν ἀφ' ἧσδε ἱστοῖται.*

Talia ferre puto quoque Tantalon Aethone natum,
Qui nullo potuit fonte leuare sitim.

Fuerunt qui dixerint Deos aliquando in hospitium ab hoc fuisse acceptos, qui cum lautum conuiuium illis parasset Pelopem filium caesum inter cæteras epulas apposuit, ut alii arbitrantur quod illum immolarat ad epularum magnificentiam, cum omnium rerum vel carissimum filium illis obrulisset, id cum Dii cæteri cognouissent ab iis epulis abstinerunt, præter unam Cererem, quæ ob raptæ filix dolorem penæ desipiens incôsulto humerum editum dñi reliqui eius filii miseris, eum rursus iecerunt in lebetem, ac recoctum vitæ restituerunt, ut scripsit Pindarus in Olympicis in Hierone Syracusio his verbis;

*Ἐπειὸν καθερὸν λίθηντι ἔγχετο
καὶ δὴ δὴ φανερὸν φασίγει
ἴσως ἀναβύσσου.*

Quod ipsum è puro lebate exemit
Clotho elephantino splendidum
Humero decoratum.

30 Nam & Lycophron bis pubescentem appellauit Pelopem, quia iunior restitutus à diis fuit, quam erat prius, ut patet ex his;

*Ὁ δὲ δὴ ἔλασσοντα, καὶ βραχὺν ὄντων
φασίγει τὰν νεογέννητον ἀφ' ἧσδε.*

Accessit huic pubes decora bis, grauem
Cupidinem vitauit is Neptuniam.

Cum vero illi deesset humerus, quem comederat Ceres, Dei eburneum fecisse dicuntur; qui humerus omnium postea Pelopidarum signum fuit, ut Spartæ pilum, sicut testatur Isæius, verum quia Deorum epulas per humanam cædem Tantalus contaminasset, violassetque ius hospitii, cum experiendorum Deorum causa filium mactasset, ut alii maluerunt, perpetuo epularum desiderio ad inferos detrusus addictus est; qui tamen præsentis lautissimo regioque apparatus semper habet epulas, neque ullo pacto illas potest attingere. Huic impedimento quidam putarunt esse furias, quominus illas attingeret, ut ait Virg. lib. 6.

lucent genialibus altis
Aurea sulcra thoris, epulæque ante ora paratæ
Regifico luxu: Furiarum maxima iuxta
Accubat, & manibus prohibet contingere mensas,

Exur-

Exurgitque facem attollens, atque intonat ore.

At Homerus lib. x. Odysse. non a Furis terreti aut Tantalum apud inferos, sed perpetua siti vexari, & in aqua esse perpetuo, quæ usque ad mentum affurgit: sed quoties labris attingere conatur, illa statim refugit; quod idolum faciunt varia fructuum genera, quorum desiderio semper discutiatur, ut est in his;

καὶ μὲν Τάνταλον ἄνδρα χαλεπὸν ἄλιον ἄνδρα,
ὅτι αἰεὶ ἐπὶ λήρῃ, καὶ ἐπὶ ὕδατι ποτίζετο.
Τὸ πρῶτον δὲ ἐξ ὕδατος, ὅταν ἐπιβῆεν ἐπιβῆεν,
ἐκείνη ἕρπονεν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ ῥοαίῳ,
Τὰς αἰεὶ δὲ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ,
καὶ αἰεὶ ἐπὶ λήρῃ, καὶ ἐπὶ ὕδατι ποτίζετο.
Διὸς δὲ πατρὸς ἔπειθε, κατὰ τὸν νόμον ἔπειθε,
ὅτι αἰεὶ ἐπὶ λήρῃ, καὶ ἐπὶ ὕδατι ποτίζετο.
Τὸν δὲ πατρὸς ἔπειθε, κατὰ τὸν νόμον ἔπειθε,
ὅτι αἰεὶ ἐπὶ λήρῃ, καὶ ἐπὶ ὕδατι ποτίζετο.

10

Tantalon hic vidi duros perferre labores.
Nanque erat in stagno mentum tangente, sitisque
Assidue urgebatur potandi ac nulla facultas.
Nam quoties in aquam destitit labra, refugit
Vnda leuis roties absorpta, ac cætra videtur
Sub pedibus, rursusque leuem Deus euocat vndam.
Hic sunt arborei fructus: præstantia mala
Punica, sunt oleæ, sunt ficus, pomaq; forma
Insigni; semis allectant quæ cuncta palatum.
Sed quoties manibus tentat decerpere fructus,
Protinus hos ventus celeres sub nubila portat.

20

Alii putarunt lapidè illius capiti imminere, qui quoties bibere conaretur, toties illius caput percuteret: atq; saxum Tantalii supplicium ita esse scripsit Cicero lib. 4. Tusc. Disput. cui miseræ, ægritudinis scilicet, proximus est is, qui appropinquans aliquod malum metuit, exanimatusque pendet animi; quam vim significantes mali, poëta impendere apud inferos saxum Tantalò faciunt ob scelera, animique impotentiam, & superbiloquentiam. Euripides in Oreste nullo in loco ob timorem posse Tantalum consistere scribit, cum saxum illi perpetuo imminet; quam poenam illum pati inquit ob immoderatam lingue petulantiam & dicacitatem, ut est in his;

30

ὅτι αἰεὶ ἐπὶ λήρῃ, καὶ ἐπὶ ὕδατι ποτίζετο.
Τὸν δὲ πατρὸς ἔπειθε, κατὰ τὸν νόμον ἔπειθε,
ὅτι αἰεὶ ἐπὶ λήρῃ, καὶ ἐπὶ ὕδατι ποτίζετο.
Διὸς δὲ πατρὸς ἔπειθε, κατὰ τὸν νόμον ἔπειθε,
ὅτι αἰεὶ ἐπὶ λήρῃ, καὶ ἐπὶ ὕδατι ποτίζετο.

40

Nil tam graue est, laboriosum tam nihil.

Bbb 2 Aerumna

Mythologiae

- Aerumna nulla, vel Dei ira incommodum,
Quod non virum natura mox susceperit.
Olim beatus ille (nec fortunam ei
Obiicio) natus ut ferunt Ioue Tantalus,
Saxum timens sibi imminet quod vertici,
Poenam hanc luit, quod peruolat per aera.
Causa est, uti ferunt, quod is vir cum foret,
Mense Deorumque absideret, improba
Lingua fuit usus; quod viro turpissimum est.
- 10 Tibullus autem in lib. 1. videtur id tantum datum fuisse Tantalosupplicium
existimasse, quod esset in aqua, perpetuaque siti cruciaretur, ut patet in his;
Tantalos est illic, & circum stagna, sed acrem
Iam iam poturo deserit vnda sitim.
Atque Ovidius illud supplicium Tantalos irrogatum inquit ob loquacitatem,
quia secreta Deorum mortalibus divulgauerit, ut patet in his;
Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat
Tantalos: hoc illi garrula lingua dedit.
- Alii ob raptam ab Ioue Aeginam Asopo patri indicatam eam poenam subisse
se Tantalum fabulantur, quod alii Sisypho tribuerunt. verum Corn. Gallus
30 poeta præstantissimus luculentis carminibus rem totam complexus fuit,
quod ob immoderatam linguæ licentiam scilicet Tantalos ad inferos fuit
detrusus, quod ibi perpetua fame ac siti premebatur, quod lingua est intra
certos elatos viro prudenti coercenda; quæ si tacenda paterecerit, perpetuas
calamitates loquacibus parit in posterum; sic enim inquit,
*ἄντι δὲ πρὶς μεσάρια τανταῖον, ἔνθα δὲ νείω
Πηλλῶσι πατάρητε πλοσάρητε τί μιντα,
Νῦν Ἀθάδῃε δεύτερον ἰσχυρίσαι. ἔ φθονορὸν δὲ
κράτε, ἀπὸ χυλίου ὄτι τανταῖοντα,
Κίτι δὲ γὰρ τὸ τίροντα, ἔτι ἔροντα μάθωντα ἔροντα.
ἰσχυλίου πρηνεῖν ἄντα πηλλῶσι μιντα.*
- 30 Qui satur ante fuit felix conuiua Deorum
Nectare, quæ superis pocula nota Deis;
Nunc cupit humanas epulas: sed semper ab ore
Vnda fugit, mediis stat sitibundus aquis.
Vnda bibe affatur, ac discito iura silenti.
Conuenit ista pari linguæ proterua quibus.
- Alii, inter quos fuit Zezes & Didymus, putarunt hanc poenam irrogatam
Tantalos, quia nectar & ambrosiam suis æqualibus impertierit. Hic filium
habuit Hecoream, Pelopem, ac Nioben. & de fabulosis quidem hæcenus.
- 40 Tantalum Iouis & Plutus filium quidam dixerunt, alii Ploræ nymphæ, alii
Aethonis, non ea quidam de causa, ut putarunt quidam, quia plures fuerint
Tantali; sed quia alii alia ratione fabulam eandem interpretantur, cum omnes
tamen ad vnum eundemque finem tendant. nam cur Iouis est filius? quia
Tantalos vir rerum diuinarum ac naturalium peritissimus fuisse creditus
est; quæ cognitio non contingit cuiuis, ut senserunt Pythagorici, sed illis tantum,
quorum animæ à Iouis sphaera præcipue in hæc corpora euocata fuissent,
aut qui Iouem haberent in suo horoscopo dominantem, cuiusvis ut
opulentiam, ita sapientiam subministrat in natiuitatibus. Verum cum
illa

illa æthereæ superna regio ignea credita sit ab Anaxagora & Empedocle, non fuit absurdum Tantalum Aethonis filium existimari, ardentis scilicet & igniti ætheris. Hic accepisse Deos in conuiuium dicitur, Pelopemque illis epulandum apposuisse; cuius Ceres humerum comedit, quod quid aliud significat, quam perpetuas calamitates, quæ ferendæ sunt hominibus bonis & sapientibus dum rebus diuinis sunt intenti? nam vel filii, vel carissima quæque sunt deserenda, vt diuina sectemur. Est enim rerum humanarum felicitas ad sceleratos multo magis, quam ad viros bonos propensa: nam cui multa occurrant difficilia, ille vel Dei est existimandus amicus si æquo animo ferat, vel certe breui futurus est, qui per hæc incommoda virorum bonorum constantiam & animi magnitudinem exercet. Hic cū ditissimus esset, adeo rerum diuinarum cognitioni fuit intentus, vt diuitiis posthabitis omnes voluptates corporis contempserit: quare dictus fuit à nonnullis in maximi omnium voluptatum copia ab imminente saxo deteritus, quo minus illis perfrueretur. Hic nectar & ambrosiam hominibus impertiuir, quia fuit rerum cœlestium suauissimæ cognitionis inuentor; nam nullum nectar incundius est quam Dei cognitio. Quod erat igitur saxū illius ceruicis assidue imminens? assiduus labor & studium quod rebus diuinis cognoscendis tribuitur, quæ animi cura cum nos reuocet à voluptatibus corporis, dicta est vna furiarum, eaque maxima ab epulis præsentibus deterrere: abundabat enim voluptatum copia ob diuitias, ac non fruebatur ob animi sollicitudinum. Alii tamen ad auaros ad liberalitatem reuocandos hanc fabulam detorquent, qui dicunt opulentos Iouis filios dici propter diuitias; eosdemque condemnatos perpetuæ sitis, quia nulla sit vel in maxima copia diuitiarum satietas: quippe cum illarum desiderium cum copia crescat, quare ita inquit Hora. de quodam auaro in 1. Serm.

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina: quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur.

At Cicero, vt patuit ex superioribus recitatis, curas & timores inanes videtur putasse è mentibus hominum per hanc fabulam expellendos, quod etiam sentit Lucretius in his carminibus;

Nec miser impendens magnum timet aere saxum
Tantalus (vt perhibent,) cassâ formidine torpens:
Sed magis in vitâ Diuum metus vrget inanis
Mortales, casumque timent, quem cuiq; ferat fors.

Et profecto nullus timor viro sapienti conuenit, nisi offendendæ diuinæ bonitatis, cum potius per reuerentiam, ac beneuolentiam Deus vt pater & bonorum omnium autor sit colendus, quam timendus vt horribilis & ferrox. Alii putarunt linguæ procacitatem nos admoneri per hanc fabulam esse cohibendam, alii ad reuocandos ab omni improbitate & crudelitate homines, cum scelerum omnium grauissimus denique vindex sit Deus. Alii crediderunt significari per hanc fabulam profanis & impuris hominibus religionis arcana non esse detegenda; quoniam apud profanum vulgus eadem est harum rerum, quæ etiam ciborum ratio; qui alios pro valetudine, ac viribus stomachi nutriunt, alios interimunt, aut impellunt in grauiorem morbum. Nam vt quisq; est vir bonus, ita in bonam partem rerum sacrarum cognitionem accipit. nunc de Tityo dicatur.

De